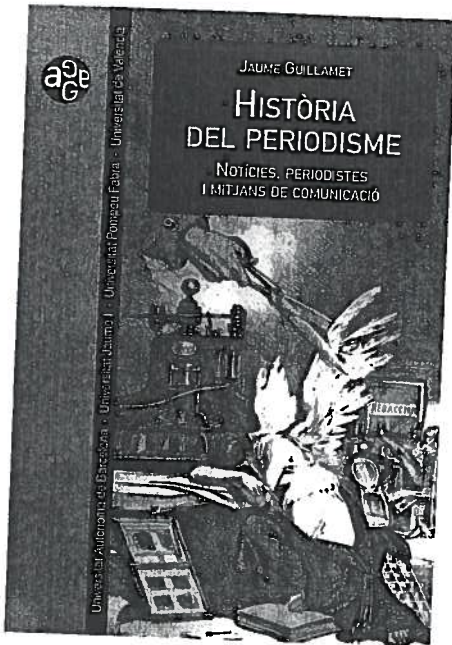

Tres —o més— segles de periodisme

per Josep Faulí

Jaume Guillamet (Figueres, 1950) ens ofereix una altra de les seves síntesis monogràfiques riques i clares a la vegada. Després d'*Història de la premsa, la ràdio i la televisió a Catalunya* (1994) i de *Premsa, franquisme i autonomia* (1996), ara *Història del periodisme. Notícies, periodistes i mitjans de comunicació* (2003), llibre inclòs a «Aldea Global», la col·lecció de comunicació que publiquen les universitats Autònoma de Barcelona, Jaume I de Castelló, Pompeu Fabra de Barcelona i Universitat de València.

El títol és molt ambiciós, però tant les característiques de la col·lecció com la introducció de l'autor deixen les coses al seu lloc just: es tracta, segons el mateix Guillamet, d'una obra concebuda «com a manual per als estudiants i com a lectura d'interès per a un públic més ampli». Divulgació, sí, però des de l'exigència més estricta en una síntesi, potser agosarada, però sens dubte reeixida, entre el llibre de text i el de lectura. Per si amb la lletra no n'hi hagués hagut prou, la cronologia, la bibliografia i els índexs finals arrodoneixen la rellevància

universitària del llibre. Tot i que es tracta d'una obra general, de forma ben comprensible, conté plusos especials tant respecte a Espanya com amb relació a Catalunya.

Amb tot, l'aspecte dominant i decisiu és, precisament, el disseny de totalitat, de manera que no es tracta pas de moltes històries, sinó d'una de sola. Ben dividida, ben orquestrada i ben exposada. Aquells plusos no trenquen aquesta unitat, sinó, ben a l'inrevés, l'exemplifiquen sense sortir del marc general. Tot resta ben ordenat en les «tres grans èpoques» que tan encertadament Guillamet dissenya: «periodisme antic o artesà» (segle XVIII), «periodisme modern o liberal» (segle XIX) i «periodisme contemporani o industrial» (segle XX). Aquesta divisió és la base dels tres grans capítols del llibre, que subratllen els aspectes dominants en cada un, que són, successivament, la publicació de notícies, el protagonisme dels periodistes i la indústria dels mitjans de comunicació.

La història de Guillamet, sense deixar de ser-ho, és escrita des de la nostra perspectiva. És una història que, tota, ha estat plena de canvis, però aquests mai no han estat tan acusats com ara, de manera que, de forma inevitable, tot d'incògnites pesen sobre el futur, fins i tot l'immediat. «Com els contemporanis de la impremta —són les darreres paraules del llibre—, tampoc no sabem com serà el futur.» Després del predominí de les notícies, dels periodistes i de la indústria, les noves tecnologies, necessàriament, construiran una altra realitat comunicativa. La van construint ja, no cal dir-ho, com és força evident.

En aquesta *Història del periodisme*, rica i variada i, per tant, propensa a digressions innombrables, amb afany de concreció, em plau de distingir alguns aspectes que crec que hi són determinants pel que fa al seu valor i a la seva transcendència:

1. *Informació abundant i adequada.* No hi falta cap dada essencial ni es cansa el lector amb un nombre superior al necessari.

Això contribueix al to ordenat i creïble —net— que té tot el llibre.

2. *Ràdio i televisió ben dosificades.* Sense oblidar que es tracta d'una història del periodisme, però sense menystenir la importància creixent dels dos mitjans més nous.

3. *Fonda preocupació professional pels professionals.* Queda reflectida en els apartats finals de cada capítol: «Primeres idees sobre periodisme», «L'ofici de periodista» i «Els valors professionals del periodisme».

4. *Nombre i bona selecció de les il·lustracions.* Tot i que la part gràfica, en principi, no aspira a tenir protagonisme en el llibre, cal lloar-ne la forma com ha estat ben aprofitada. Tant per la quantitat com per la qualitat. Es tracta d'un complement que, en aquest cas, té un valor propi i el té encara superior en connexió amb el text.

5. *Bon suport històric general.* La història del periodisme es només una part de la història general. Guillamet sap situar sempre la que escriu en aquell context, sense excessos ni pretensions fora de lloc, però amb seguretat. Una vegada més aconseguint l'equilibri entre el que és necessari i el que és simplement anecdòtic.

6. *Bona incardinació de la història particular.* Aquells plusos català i espanyol que he esmentat abans tenen un encaix adequat, tan adequat que gairebé podria ser qualificat de normal. Des d'una consideració generalista són sens dubte exagerats, però això és el que ha pretès l'autor i, a més, en una obra editada per quatre universitats del nostre àmbit lingüístic, ho ha pretès i ho ha fet amb tota la raó del món.

7. *Visió personal i reeixida.* Els manuals d'aquesta mena solen ser reiteratius i repetitius pel fa als esquemes i a les interpretacions. Guillamet, ben altrament, com ja ha fet en llibres anteriors, tendeix a la visió personal —fins on aquesta és possible, no cal dir-ho— i l'aconsegueix de manera reeixida. Hi ha un domini de la matèria i de les seves situacions que li permet, amb aportacions pròpies o sense, confegir una visió diferent.

Aquesta història, com sempre, enllaça amb Gutenberg, però la comunicació no va començar pas aleshores. De la mateixa manera es pot parlar de periodisme abans dels segles daurats a què, seguint l'autor, m'he referit. Tota història té, a la seva manera, una prehistòria. Guillamet ha fet molt bé de teixir la seva, principalment, entorn del segle XVIII, XIX i XX, a l'espera del futur complex i diferent del nostre ja segle XXI.